

Oyunlar Teorisi Çerçevesinde Türkiye-AB İlişkilerine Bakış

Oktar TÜREL*

1. Giriş

Bu kısa yazıyı 2005'in ilk altı ayında Türkiye-AB ilişkilerinin bende uyandırdığı izlenimlerden hareketle kaleme aldım. Aslında Türkiye-AB ilişkileri ve tarafların bu ilişkilerin nihai aşamasından umdukları yararlar, oyunlar teorisindeki saf (pure) stratejiler ile kazanç (payoff) matrislerine indirgenemeyecek kadar çeşitli ve karmaşık. Üstelik bunlar zaman içinde dönüşüme uğruyor. Yine de, aşırı basitleştirme riskini göze alarak, böyle bir kavramsal çerçevenin stratejik tercihleri belirlemek ve sonuçlarını tartışmakta yararlı olduğunu söyleyebilirim.

Yazının Giriş'i izleyen ikinci bölümünde Türkiye ve AB'nin tam üyelik müzakerelerinde izleyebilecekleri başlıca stratejileri tanımlayarak ve bu stratejilerin (**bugün** taraflarca algılandığını sandığım biçimiyle) kazanç matrislerini oluşturarak bir temel çözüm elde etmeye çalışacağım. Yazının üçüncü bölümünde bu temel çözümün üç varyantını türeteceğim. Söz konusu üç varyant, tarafların kazanç matrisini algılayışlarındaki değişmelerin olası sonuçlarını sergileyecek. Dördüncü ve son bölüm ise sonuç niyetine yazılmış birkaç tümceden ibaret.

2. Başlıca Stratejiler ve Kazanç Matrisi

Haziran 2005 itibariyle Türkiye'nin AB ile tam üyelik müzakerelerinde başlıca üç stratejik seçeneği var:

* Prof. Dr., ODTÜ İktisat Bölümü Emekli Öğretim Üyesi. (Yazar bilgi ve görüşlerinden yararlandığı meslektaş Dr. Güzin Bayar'a teşekkür borçludur. Metindeki eksik ve yanlışların sorumluluğu tümüyle yazara aittir.)

· TR I (“Teslimiyet”): En özlü ve betimleyici anlatımı Türkiye’de iş dünyasının son birkaç yıldaki açıklamalarında bulunan bu yaklaşıma göre, AB’nin Türkiye’den tüm talepleri haklı, yerinde ve Türkiye’nin (sermayenin?) yararınadır; Türkiye bunları direnmeden karşılamalıdır. Siyasal iktidar, Türkiye’nin tam üyeliğine engel çıkarmamak için, AB’ye “bahaneler bulma” fırsatı verecek eylem ve beyanlardan kaçınmalıdır.¹

· TR II (“Müzakere”): Bu strateji, özünde AB’ye tam üyeliğe olumlu bakan, hatta tam üyelik hedefine angaje sayılabilecek bir yaklaşımı temsil etmektedir. “Müzakere” ile kastedilen, Türkiye’nin kısa dönemde sindiremeyeceği siyasal ve ekonomik taviz taleplerine olabildiğince direnilmesi, direnç pozisyonlarından geri çekilme kaçınılmazlaştığında tavizlerin olumsuz etkilerinin zamana yayılması ve medyanın AB yanlısı kampanyaları ile kamufle edilmesidir. AKP hükümetinin bugün izlediği strateji budur.² Bu stratejiye “Müzakere” kısa adını yakıştırmanın uygunluğu da tartışma götürür, ancak hükümetin SİAD’lar dışındaki toplum kesimlerinin tepkilerine duyarlı davranmak zorunda olduğu ve bu nedenle TR II’nin TR I’den az çok ayrıldığı kabul edilebilir.

· TR III (“Masadan Kalkma”) : Bu strateji, AB tarafının kabul edilemeyecek taleplerinde ısrarlı olması ve durmadan yeni “ön şart”lar üretmesine karşı Türkiye tarafının yeni bir müzakere çerçevesi ve öneriler paketi oluşana kadar resmi müzakereleri askıya almasını simgeler. İnançlı AB yandaşı okurlarımı dehşete düşürmemek için bu stratejinin AB ile ilişkilerimizi tümenden koparmak anlamı taşımadığını kaydedeyim.

AB’nin ise başlıca üç uygulanabilir stratejisi var:

· AB I (“Husumet”): Bu strateji Türkiye’yi AB’nin uzağında tutabilmek için düşünülebilecek her engeli, her vesile ile çıkarmak, bu tutumu AB’ye bağımlı, ulusal politikalar üretme ve uygulama kapasitesi tükenmiş, parçalanmış veya federal bir Türkiye devleti hedefine ulaşınca kadar sürdürmektir.³

· AB II (“Ayak Sürüme”): Bu strateji Türkiye’nin tam üyeliği önünde var olan engelleri pekiştirerek ve yeni engeller çıkararak, onu imtiyazlı ortak statüsüne ikna ve razı etme stratejisidir. Halen AB’nin ve Avrupa halklarının böyle bir stratejiye daha yakın olduklarını iddia etmek, abartma sayılmamalıdır.⁴

¹ Stratejinin kısa adını aşağılayıcı bulan okurlarımız, bundan böyle “Teslimiyet” yerine “SİAD” kısaltmasını kullanabilirler.

² Bkz. O. Türel, “2005 Sonbaharına Doğru Türkiye ve AB”, tek.

³ AB I tiplemesinin “paranoia” eseri olduğunu düşünen okurlarımızı Türkiye’nin tam üyelik için müracaat ettiği 1987’den bu yana çıkarılmış Avrupa Parlamentosu, AB Bakanlar Konseyi, AB Komisyonu ve Ortaklık Konseyi Kararlarının Türkiye ile ilgili paragraflarını dikkatle okumaya çağırıyorum.

⁴ Bugün ne Türkiye’nin, ne de AB’nin betimlediğimiz saf stratejileri uyguladığı söylenebilir. Türkiye’nin TR I ve TR II’yi, AB’nin ise AB I ve AB II’yi kombine ettiğini düşünmek pek de yanlış olmaz.

· AB III (“İyi Niyet”): AB, Türkiye’nin tam üyeliğine iyi niyetle ve anlayışla yaklaşabilir; Türkiye’nin ulusal karar ve manevra alanını (Fransa, Almanya ve İngiltere’deki norm ve emsallere uygun olarak) korumasına ve Türkiye’nin AB karar organlarında demokratik ölçütler içinde yerini almasına olumlu bakar; kültürel farklılıkları hoşgörebilir; arızî kusurları büyük problemlere dönüştürme çığırkanlığını terk eder; v.b.. 2005 yılındaki gelişmeler ve özellikle Fransa ve Hollanda referandumları sonrasında AB’nin durumu, halen AB’nin böyle bir stratejiden uzak olduğunu göstermektedir. Yine de AB III, bir “teorik olasılık”tır.

Stratejik oyunun Çizelge 1’e çıkarılan kazanç matriksindeki değerleri yorumlamadan önce, şu hususlara dikkat çekelim:

· Çizelge 1’in her gözünde yer alan iki sayıdan ilki Türkiye’nin, ikincisi AB’nin kazancını (sayı negatif ise, kaybını) gösterir.

· Kazanç matriksinin gözlerinde yer alan ve 0, 5 ve 5’in katlarıyla verilen değerler, nicel anlam taşımamakta, tercih edilebilirlik sıralamasını göstermektedir.

· Bu değerler, nesnel kazanç ve kayıpları değil, tarafların **öznel** kayıp ve kazanç algılamalarını simgelemektedir. Bir örnekle açıklayalım: TR III ve AB I eşlemesi Türkiye için, nesnel olarak, hiç de zararlı olmayabilir. Türkiye böyle bir eşlemenin ima ettiği siyasal bunalımdan toplumsal ve ekonomik geleceğini kendi iradesiyle yeniden kurma bilinci ve özgüveniyle çıkabilir ve bu, kuşkusuz, büyük bir kazanç sayılmalıdır. Ancak Türkiye’nin bugünkü müzakerecileri böyle bir olasılığı dünyadan tecrit edilmekle eş anlamlı, kesin bir kayıp olarak algılamaktadırlar⁵; dolayısıyla bu gözde Türkiye’ye ilişkin değer negatiftir.

· Stratejik oyun sıfır toplamı değildir; her iki tarafın da kazançlı veya her iki tarafın da kayıplı olmaları mümkündür.

Çizelge 1: Türkiye - AB Stratejik Oyunu Şeması / Temel Matriks

		AB		
		Husumet I	Ayak Sürüme (Özel Statü) II	İyi Niyet (Tam Üyelik) III
TÜRKİYE	Teslimiyet I	-5 ; 5	0 ; 15	5 ; 10
	Müzakere II	0 ; 0	5 ; 10	10 ; 5
	Masadan Kalkma III	-5 ; -5	0 ; 0	0 ; 0

Not: Her gözde yer alan ilk sayı Türkiye’nin, ikinci sayı AB’nin kazancıdır (eksi işaretli sayılar kayıp anlamına gelmektedir).

⁵ Dışişleri Bakanı Gül’ün 29 Mart 2005 tarihli Hürriyet’te çıkan beyanatına bakınız.

· Kazanç veya kayıpların takdirinde kullanılan referans düzlemi Türkiye ile AB arasındaki 1995 Gümrük Birliği Anlaşması, Dünya Ticaret Örgütü Kuruluş Antlaşması ve ekleri ve serbest sermaye hareketleri rejimi ile oluşan *modus operandi*'dir. Bu referans düzlemine kıyasla iyileşmeyi ya da kötüleşmeyi simgelemeyen oyun değeri 0'dır. Şimdi Türkiye'nin kazanç matrisindeki değerleri yorumlayalım:

Satır İtibariyle:

· Türkiye TR I'i (teslimiyet) seçtiğinde, karşı taraf AB I'i (husumet) izliyorsa kayıpta, AB III'ü (iyi niyet) izliyorsa kazançlıdır. AB II (ayak sürüme) ise Türkiye'ye net bir kazanım sağlamayacaktır.

· Türkiye TR II'yi (müzakere) izlediğinde, karşı taraf AB I'i seçmişse ilişkilerde fazla mesafe alınamayacak, kazanç elde edilemeyecektir. AB II Türkiye için kazançlı, AB III ise Türkiye için en kazançlı stratejiler olarak algılanmaktadır.

· Türkiye TR III'ü (masadan kalkma) yeğlerse, müzakereler geçici olarak tıkanırdığından, AB II ve AB III herhangi bir ek yarar sağlamayacaktır. Öte yandan Türk tarafı (TR III, AB I) eşlemesini bir kayıp olarak algılamaktadır; buna yukarıda değindik.

Sütun İtibariyle:

· AB, AB I'i tercih ederse, TR I ve TR III Türkiye için kayıplı görülmektedir. TR II stratejisi bu kayıpları nötralize edebilir.

· AB, AB II'yi seçerek ayak sürüdüğünde TR II ile az da olsa kazanım elde edilebilir, ancak Türkiye TR I'i seçerse bu kazanım sıfırlanacaktır. (TR III, AB II) eşlemesi kısa dönemde aynı anda birlikte var olamaz.

· AB, AB III'ü seçerse Türkiye TR I ile dahi kazançlı olabilir; ancak TR II daha kazançlıdır. Yukarıda değinildiği gibi (TR III, AB III) gözü boştur.

Bu kez de AB'nin kazanç matrisindeki değerleri yorumlayalım:

Satır İtibariyle

· Türkiye TR I'i seçerse AB her halde kazançlıdır; AB I'de en az, AB II'de en çok, AB III'de orta düzeyde.

· Türkiye TR II'yi seçerse, AB husumetten kazançlı çıkamaz; AB II ile şartları lehine zorlayarak daha çok, AB III ile daha az kazanır. Ancak AB'nin kazançları, TR I satırındaki eşleniklerine kıyasla düşük kalacaktır.

· Türkiye TR III'ü seçerse, AB de husumetten zararlı çıkar; (TR III, AB II) ve (TR III, AB III), yukarıda değinildiği gibi, boş gözlerdir.

Sütun İtibariyle:

· AB, husumeti seçer ve Türkiye'yi TR III'e zorlar ise kendisi de kaybeder; TR II ile ek kazanç sağlamaz. TR I'i seçmiş Türkiye'ye hasmane davranan AB, az da olsa kazançlı çıkacaktır.

· AB, ayak sürümeyi seçmişse, TR I karşısında pek çok kazançlı, TR II karşısında çok kazançlıdır.

· AB, iyi niyetli davranmayı seçmişse, TR I karşısında çok kazançlı, TR II karşısında daha az kazançlı olacaktır.

Karşı taraf hangi stratejiyi seçerse seçsin, bir oyuncu için en iyi sonucu veren strateji, kesinlikle başat (strictly dominant) strateji olarak adlandırılır. Çizelge 1'de formüle edilen strateji oyununda TR II Türkiye'nin, AB II de AB'nin kesinlikle başat stratejileridir.⁶ Bu şartlar altında oyunun tek (unique) bir çözümü vardır ve bu çözüm bir kesinlikle başat strateji çözümü (KBÇS), aynı zamanda da bir Nash dengesidir.⁷ Bu durum, Aralık 2002 Kopenhag zirvesinden (hatta 1999 Helsinki zirvesinden) bu yana izlenen bütün taktik ve konjonktürel iniş-çıkışlara rağmen Türkiye-AB "oyun"unun niye istikrarlı bir seyir izlediğini açıklar. Böyle istikrarlı bir oyun kalıbında Türkiye AB ile ilişkileri koparmamak için direnç sınırı aşıldığında taviz vermekte, AB de engeller repertuarının her satırına sahip çıkarak, bu repertuvara yenilerini eklemekte tereddüt etmemektedir. Oyuna farklı bir çözüm, ancak taraflardan birinin ya da her ikisinin kazanç / kayıp algılamalarının değişmesi ile mümkün olabilecektir.

Kazanç matrisindeki sayısal değerler iki biçimde dönüşüme uğrayabilir:

· Taraflardan birinin, ya da her ikisinin değişen algılaması, bir diğer stratejiyi (veya stratejileri) başat konuma getirebilir. Bir örnek vermek üzere, AB'deki bir algılama değişikliğinin husumeti kesinlikle başat strateji haline dönüştürdüğünü

⁶ Daha hassas bir anlatımla AB II, kesinlikle başat değil, zayıf başat (weakly dominant) bir strateji olarak adlandırılabilir; çünkü Türkiye TR III'ü benimsediğinde AB II ve AB III, AB'ye aynı kazancı sağlamaktadır. Böyle bir hassasiyet, oyunun çözümünün kesinlikle başat strateji çözümü (KBÇS) olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz.

⁷ İki oyuncu düşünelim, X ve Y. X'in karşı tarafın Yj stratejisine karşı en iyi tepkisi Xi stratejisi olsun. Eğer Y'nin Xi stratejisine karşı en iyi tepkisi de Yj ise, en iyi tepkilerin uyduğu böyle bir durum, Nash dengesidir. KBÇS, Nash dengesinin daha güçlü ve kısıtlanmış bir özel kategorisidir. Başka bir deyişle, her KBÇS bir Nash dengesidir; ama her Nash dengesinin bir KBÇS olması gerekmez.

varsayalım. Eğer Türkiye için müzakere, hâlâ başat strateji olmayı sürdürüyorsa, oyunun tek ve istikrarlı çözümü bu kez (TR II, AB I) eşleşmesindedir.

· Algılama değişikliği, taraflardan birinin ya da her ikisinin stratejilerinden kesinlikle başat olanının bu özelliğini ortadan kaldırabilir. Daha ilginç bulduğumuz bu olasılığı aşağıdaki üç varyant için inceliyoruz.

3. Temel Çözüme Üç Varyant

Bu varyantlardan birincisi şudur:

(i) Türkiye'nin kazanç/kayıp algılaması değişmezken, AB'ninki şöyle değişmiş olsun:

· Türkiye teslimiyeti seçmişse, bizim en kazançlı stratejimiz husumet, sıralamada bir sonra geleni ayak sürüme, bir sonra geleni iyi niyettir.

· Türkiye müzakereyi seçmişse, kazançlarımız TR I'e göre azalacak, ancak büyüklük sırası değişmeyecektir: Husumet, ayak sürüme, iyi niyet.

· Biz husumeti seçip, Türklerin masadan kalkmasına yol açtığımızda kaybımız olmaz. (TR III, AB II) eşleşmesinde kazançlı çıkarız, çünkü Türkiye'ye karşı ahdi sorumluluklarımızdan kurtuluruz. (TR III, AB III) eşleşmesinden ise, aynı nedenle, büsbütün kazançlı çıkarız.

Çizelge 2: Türkiye - AB Stratejik Oyunu Şeması / Birinci Varyant

		AB		
		Husumet I	Ayak Sürüme (Özel Statü) II	İyi Niyet (Tam Üyelik) III
TÜRKİYE	Teslimiyet I	-5 ; 15	0 ; 10	5 ; 5
	Müzakere II	0 ; 10	5 ; 5	10 ; 0
	Masadan Kalkma III	-5 ; 0	0 ; 5	0 ; 10

Bu şartlarda Türkiye hâlâ kendi kesinlikle başat stratejisini sürdüreceğinden, AB için optimal çözüm stratejisi husumettir; husumet artık AB için kesinlikle başat veya zayıf başat strateji olmadığı halde (bkz. Çizelge 2).

Somutta böyle bir çözüme sınama-yanılma ile ulaşılabilecek, Türkiye'nin TR II'ye hâlâ başat strateji olarak bağlı kaldığı sınırdan sonra husumet pekişecektir. Oyuna

tarihsel olarak (TR II, AB II) eşleşmesinin yeni değerleri (5; 5) ile başlanacak, AB'nin zorlaması ile (TR II, AB I)'e varılacaktır. Bu geçiş sonrasındaki yeni oyun değerleri (0, 10)'dur; dolayısıyla Türkiye kayıplı, AB kazançlıdır.

(ii) İkinci varyantta AB'nin kazanç/kayıp algılaması değişmezken, Türkiye'ninki şöyle değişmektedir:

- Teslimiyetin kazanç ve kayıpları aynı kalmaktadır.
- Müzakere stratejisi, ayak sürümekte ısrarlı bir muhatap önünde kayıplı bir stratejiye dönüşür; çünkü Türkiye bir süre direndikten sonra tavizler vermekte, ama karşılığında bir şey alamamaktadır.
- Masadan kalkma, AB husumeti karşısında kayıp değil, kazanç doğurur.

Yeni oyun değerleri, AB'nin değişmediği varsayılan kayıp / kazanç tablosuna süperpoze edildiğinde Türkiye teslimiyet (yani yorgunluktan pes etme), ya da masadan kalkma arasında kayıtsız kalabilecek görünmektedir. Bu iki opsiyon arasındaki seçim, özünde siyasal bir karara bağlıdır; ancak AB Türkiye'de şartlandığı bazı kesimlere (TR I, AB II)'yi telkin edecektir; çünkü diğer seçenek (TR III, AB II) AB için kazanç sağlamamaktadır! (bkz. Çizelge 3).

Çizelge 3: Türkiye - AB Stratejik Oyunu Şeması / İkinci Varyant

		AB		
		Husumet I	Ayak Sürümce (Özel Statü) II	İyi Niyet (Tam Üyelik) III
TÜRKİYE	Teslimiyet I	-5 ; 5	0 ; 15	5 ; 10
	Müzakere II	0 ; 0	-5 ; 10	10 ; 5
	Masadan Kalkma III	5 ; -5	0 ; 0	0 ; 0

(iii) Üçüncü varyant ise hem Türkiye'nin, hem de AB'nin kazanç/kayıp algılamalarının yukarıda açıklanan yön ve ölçülerde değişmesidir. Bu varyantın oyun şeması Çizelge 4'de verildiği gibidir.

Bu şemada her iki taraf için de kesinlikle başat strateji yoktur. Oyunun saf stratejileriyle ulaşılabilecek Nash dengesi de yoktur; ancak tarafların stratejilerini belirli olasılıklar çerçevesinde kombine ettikleri karma Nash dengesi çözümü vardır. Bu karma çözümde AB tarafı AB I'yi 1/6, AB II'yi 1/2 ve AB III'ü de 1/3 olasılıkla

oynamaktadır. Türkiye tarafı ise TR III'ü 1/2 olasılıkla, TR I ve TR II'yi ise, ikisinin toplamı 1/2 olasılık verecek şekilde oynamaktadır.

Problemin değişik bir versiyonu, oyunun zaman içinde tekrar tekrar oynandığı bir durum için düşünülebilir; bu durumda sonuçlar oyunun sonlu veya sonsuz sayıda oynandığı varsayımına göre değişir.

* Sonlu sayıda tekrarlanan oyun: Bu durumda tarafların herhangi bir dengeye ulaşmaları mümkün olmaz; oyunun her tekrarında taraflar belirli olasılıklar altında karma stratejilerini izleyeceklerdir. Ancak, irdelediğimiz oyun bağlamında bazı stratejilerin “karılamayacağı” hatırlanmalıdır. Örneğin TR I, TR II ile karılabilir; ancak TR III ile karılamaz. Benzer şekilde AB I ile AB II ağırlıklandırılabilir, ama husumet ile iyi niyet bağdaşmaz. Dolayısıyla, kazanç matriksi 2x2'ye indirgenebilen oyunun iki çözüm üretebileceği görülüyor:

- TR II, AB I (Oyun değeri: 0; 10)

(KBSÇ mevcuttur; çünkü Çizelge 4'ün sol üst köşesindeki 2x2 matrikste AB II, AB I'e göre kesinlikle bastırılmış (strictly dominated) bir stratejidir. AB, AB I'i oynarken Türkiye TR II'den iyisini seçemez)

Çizelge 4: Türkiye - AB Stratejik Oyunu Şeması / Üçüncü Varyant

		AB		
		Husumet I	Ayak Sürüme (Özel Statü) II	İyi Niyet (Tam Üyelik) III
TÜRKİYE	Teslimiyet I	-5 ; 15	0 ; 10	5 ; 5
	Müzakere II	0 ; 10	-5 ; 5	10 ; 0
	Masadan Kalkma III	5 ; 0	0 ; 5	0 ; 10

- TR III, AB III (Oyun değeri: 0; 10)

(Türkiye TR III'ü seçmişken, AB için en akılcı çözüm AB III'ü oynamaktır).

Böyle bir oyunda AB'nin stratejik üstünlüğe sahip ve kesinlikle kazançlı olduğu görülüyor.

** Sonsuz sayıda tekrarlanan oyun: Böyle bir oyunun, ilke olarak, tarafları karma stratejilere götürmesi beklenir. Ancak taraflar uzlaşmalı bir çözüm arayabilirler;

hatta toplam kazancın 10'a eşit olduğu altı gözden birisi (örneğin TR I, AB II) üzerinde uzlaşp bunu (AB'den Türkiye'ye yönelecek) bir transfer ile tamamlamak isteyebilirler. Oyunun, tarihsel başlangıç noktası (TR II, AB II) olduğuna göre, böyle bir uzlaşp iki tarafı da tatmin edebilir. Ancak uzlaşpın korunması, her iki tarafın uzlaşmayı ihlâl edecek karşı tarafa zarar verme gücüne sahip olmasını gerektirir.⁸

Ürettiğimiz bu sonuçları ihtiyatla karşılamakta yarar var: Oyun uzun dönemde tekrarlanarak oynandığında kazanç matrisinin gözleri sabit kalmaz, kazanç / kayıp algılayışları yeni değişimlere uğradıkça başlangıçta öngörülmeven denge değerleri veya uzlaşpilar ortaya çıkabilir.

4. Son Sözler

Türkiye ile AB arasındaki stratejik ilişkilerin oyunlar teorisi perspektifinden irdelenmesi, her iki tarafın 1999 Kopenhag AB Konseyi kararından bu yana kesinlikle başat stratejiler izleyerek 3 Ekim 2005 tarihine yaklaştıklarını gösteriyor. Oyun bu tarihten sonra, taraflarını kazanç/kayıp algılamalarındaki değişimler eşliğinde hareketlenecek ve renklenecektir. Gelecek yeni dönemi daha incelmış-arınmış modellerle incelemek gerekiyor; bizim gibi bir amatörün bu yazı bağlamında yapmaya çalıştığı egzersiz, sadece bir başlangıç ve stratejik oyun meraklılarına becerilerini sergilemeleri için bir çağrı sayılabilir.

20 Haziran 2005

(Revizyon: 9 Ağustos 2005)

⁸ Sayısal bir örnek olarak tarafların toplam kazancı (2;8) biçiminde paylaşmayı kabul ettiklerini varsayalım. AB bu anlaşmayı ihlâl ettiği takdirde Türkiye'nin kendisine zarar verme gücüne sahip olmadığını düşünürse, transferden vazgeçerek (TR I, AB II)'nin özgün paylaşımına (yani 0; 10'a) dönmek isteyebilir. Buna karşı Türkiye'nin kozu, masadan kalkma tehdididir (TR III, AB II; kazançlar: 0;5). Bu tehdit gerçekleşirse, AB (TR III, AB III)'e geçişi önerecek; Türkiye buna karşı (TR II, AB III)'ü zorlayacak, AB'nin tepkisi önce (TR II, AB II)'yi, sonra (TR II, AB I)'i elde etmek olacaktır. Türkiye buna karşı (TR III, AB I) kozunu çekecektir, ilh. Bu dinamik etki-tepki oyunu nihai dengeye ulaşmadan sonlu zamanda bitebilir.